

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtlet in valja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge tuzemstvske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Deležniki „Kotoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin, za dvakrat 26 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede s jutraj. — Nezaprite reklamacije so poštnine prosti.

Proč z na novo pomalanim liberalizmom!

Pred desetimi leti je bil slovenski Štajer na videz še zgled sloge in jedinstva drugim slovenskim pokrajinam. Gospodje posvetnega in tudi duhovskega stanu so se trpko izražali o kranjskem prepiru. Rekali so, da se tu gre za same osebnosti in da so le voditelji obeh strank krivi bratomornega boja. Dr. Tavčar in dr. Šusteršič naj bi oba izginila s političnega pozorišča, pa bi bil mir, tako so pravili. Resnici na ljubo pa moramo povedati, da je tedaj gospodujoča prvaška stranka dejansko simpatizovala z liberalci. „Slovenski Narod“ je bil vedno njihova dušna paša. Z liberalci, so se bratili naši prvaki, njim so vse spregledali in odpustili, dasi za prosto ljudstvo ti ljudje na Kranjskem niso prav nič storili. Pač pa so v enomer zabavljali zoper „farje“, smešili verske resnice in z gnojem obkidaivali nasprotno katoliško stranko in vse tiste, ki niso trobili v njihov rog. Celu tega naši prvaki kranjskim liberalcem niso nič posebno v greh šteli, da so se z Nemci zvezali zoper katoliško stranko. To so pomeljiva dejstva!

Na drugi strani je pa katoliško-narodna stranka delala za ljudstvo v vsakem oziru. Snovala je razna koristna društva, organizovala stanove, širila pouk in omiko. Ljudstvo je to uvidelo ter je obrnilo hrbet liberalni stranki. In pri prihodnjih državnozbornih volitvah bodo na Kranjskem izvoljeni sami ljudski možje, sami pristaši slovenske ljudske stranke. Celu v glavnem mestu, v Ljubljani ni gotovo, da bi bil izvoljen liberalc.

Ker je liberalna stranka na Kranjskem prišla na rob prepada, znašli so se na Štajerskem usmiljeni gospodje, kateri so jo vzeli pod svojo streho. Dali so ji lepo doneče ime „narodna stranka“ ter jo ozaljšali z nekaterimi novimi frazami, meneč, da ne bomo spoznali njenega pravega namena. Toda zaman ves trud! Kako bi je ne spoznali, saj je bil pri ustanovitvi nove stranke boter „Slovenski Narod“, jeden najnesramnejših listov v našem cesarstvu. Ta list dela očitno za nevero, smeši vsepoprek najsvetejše resnice, hoče imeti razporoko t. j. ločitev zakona in šolo brez vsakega verskega poduka. In udje štajerske „narodne stranke“ so bili in so še zdaj najzvestejši naročniki in čitatelji tega umazanega lista. Tega lista se tudi zvesto poslužujejo, da jim priobčije poročila, napade in obrekovanja o katoliško-narodni kmečki stranki na Štajerskem. Iz tega je razvidno, da nova stranka pod vodstvom dr. Kukeveca na Štajerskem ne bo boljše delala kot v

zadnjih zdihljajih stokajoča kranjska liberalna stranka. Delala bo prepir in hujskala zoper vse, kateri ne bodo trobili v njen rog. Zdaj snubi in kliče naše ljudstvo v svoj tabor. Ji bomo sledili? Nikdar in nikoli! Naravnost izjavljamo, da bi bila sramota in veliko ponižanje za izobražene štajerske kmete, če bi se družili s tako stranko, kakoršno so kranjski kmetje vrgli na cesto. Za to proč z na novo pomalanim liberalizmom! Liberalizem je bil in bo največji protivnik delavskih stanov. Kmetje slovenski, vsi brez izjeme se pridružite „Kmečki zvezi“, katera bo dosledno in odločno zastopala vaše koristi.

Čudno se zdaj obnašajo prvaki. Ko se je ustanovila liberalna narodna stranka, ki je začela prepir na Štajerskem, se niso nič hudovali, jeze se pa na novo ustanovljeno „Kmečko zvezo“. Gospodje, naj vas razume, kdor vas more, mi vas pri takem ravnanju ne moremo razumeti.

„Kmečka zveza“ ne bo delala preprirov, nobene stanu ne bo odbijala od sebe — vsi stanovi so navezani jeden na drugega — visoko bo držala svoj demokratični program ter bo krepko odbijala vse napade. In ti, slovensko ljudstvo, pojdi kot en moč pod našo zastavo v brambo verskih, narodnih in stanovskih koristij.

Za živinorejo!

Govoril poslanec Rožkar v deželnem zboru štajerskem.

Visoki deželni zbor! Splošen položaj kmeta dokazuje, da kmetijstvo v zadnjem času ne prinaša več nikakega dobička. Dolgovi v zemljiški knjigi, slabo preživljanje kmečkega prebivalstva, izseljevanje poslovi in delavcev v mesta in trge, kakor tudi v tuje dežele, so znaki, ki podkopavajo kmečki stan in kličejo glasno za pomoč. Vsi drugi stanovi se potegujejo za boljše življenske razmere; in to popolnoma po pravici in z uspehom, kajti vsak pošten delavec zasluži tudi pošteno plačilo. Moderna gospodarska politika pa je prevedla tako daleč, da na grudo privezani kmet, ki ljubi to svojo zemljo, dela popolnoma zastoj in počasi pa gotovo tira v popolno uboštva. Žito pridelovati se že dolgo več ne izplača, ker so se njega cene znižali za polovico. Vinarstvo je vsled trtne uši zelo nazadovalo. Novo nasajenje pa stane take svote, da jih marsikateri posestnik ne zmore. Sadjarstvo trpi pod različnimi boleznimi in škodljivci, posebno od kar nastopajo fuzikladiji, in daje vsled tega vedno manj dobička. Iz teh vzrokov se je kmet začel bolj pečati z živinorejo, ki

bi mu prinašala vsaj nekoliko dohodkov ter ga tako rešila pogina. Pa tudi za to ponogo, ki bi se lahko najbolj ugodno razvila, ker ne rabi mnogo delavskih moči, in ki je za našo štajersko deželo zelo prikladna, ne najde kmet podpore, če se ugodni zahtevi mest in trgov, da se prosto uvaža meso in živina iz tujih dežel. Da ta zahteva ni upravičena, kaže dejstvo, da grede cene nazaj, čeravno se ni odprla niti ena meja. Če bi se na merodajnem mestu upoštevalo, da je diferenca med ceno pridelovalca in ceno kupovalca mesa pretirana, povzročena največ od medkupcev, bi se gotovo tudi ta zadeva lahko uravnala. Dokaz temu je, da se prodaja na deželi par volov, težkih 15 met. stotov, po 70—75 kron 100 klg žive teže, ki se potem v mestu prodajajo po 80—90 kron in še višje. Da se še pri teh razmerah more kmet pečati z živinorejo, pripisovati je to samo njegovi skromnosti in požrtvovalnosti. O tem se lahko vsakdo prepriča, če ima le dobro voljo, da računa, koliko dobi živinorejec na dan za delo pri 3—4 letnih volih zgoraj označene teže. Samo v najugodnejših slučajih je mogoče dobiti za krmo, steljo in delo za eno glavo na dan 25 vinarjev. Podražanju mesa bi se lahko v okom prišlo samo na ta način, da se upeljajo zapisniki za prodajo ponujene živine, naznanilo o številu glav, neposredno kupovanje iz hlevov od strani mesarjev in kolikor mogoče znižani tarifi za prevažanje živine. Živinorejce se naj podpira in poduči. Najboljša podpora živinoreje je, da se izplača, in sicer da dobijo kmetje tako ceno, ki poplača stroške reje in dela. Dokazano je, da lahko priredi Avstrija zadostno množino izvrstne klavne živine in da ne rabi tuje živine. Samo, če se drže meje zaprte kakor sedaj, je mogoče, da se obranimo živinske kuge kakor tudi drugih bolezni. In to je prva dolžnost države, če hoče okrepiti kmečki stan in zabraniti nadaljno obubožanje tega stanu. Visoki deželni zbor pa prosim, da sprejme moj tozadevni predlog.

Politični ogled.

— Deželni zbor. Poslanec dr. Ploj je interpeliral deželnega glavarja zaradi spremenitve občinskega reda oziroma občinskega volilnega reda. Poslanec Rož je interpeliral deželni odbor zaradi imenovanja nekoga učitelja slovenščine na deželni meščanski šoli v Celju, čeravno njegovo življenje ni neomadeževano ter predlagal trsnico za laški okraj. Dne 16. marca je utemeljeval g. dr. Hrašovec svoj predlog glede uravnave Hudinje.

— Tajne občinske volitve. Deželni odbor štajerski je predložil deželnemu zboru načrt za preosnovd občinskega volilnega reda. Glasom te pred-

Duhoven in vojak.

Francoski spisal M. Aigueperse.

Prvič sem slišal očitljaj o svoji revščini in Anine besede so se mi ostro vsadile v srce.

„Ana, obetam, da bodem pridno delal, da postanem bogat in vama enkrat povrnem.“

Potem so minevala leta drugo za drugim; delal sem vztrajno in edina tolažba so mi bila očetova spodbujajoča pisma, njegovih redkih obiskih v semenišču in počitnice v župnišču.

Nekega dne sem prišel z ginjenim obrazom, srečen in ponosen; nesel sem seboj spričevalo zrelosti. . . . Še sedaj vidim razločno oni dolgi, hvaležni pogled župnikov na križ in čutim še vedno na čelu njegove tresočne ustnice, ko me je v pozdrav poljubil. Ana se je jokala, — jokala od veselja in ni tega tajila.

Ko sva bila z rednikom sama na vrtu, razkril sem mu svoje sanje o bodočnosti. Hotel sem postati duhoven ter stopiti takoj v semenišče; župnik se je nasmejaval in zmajal z glavo.

„Še jedna skušnjava te čaka, napravi to, ljubi moj; za semeniščnika se mi zdiš preživ, čakajmo, da se pokaže poklic.“

Čez jedno leto sem prinesel v Z. drugo spričevalo; napravil sem državni izpit. Ana je že počivala na pokopališču in evetlice so rastle na njenem grobu. Bil je tedaj župnik sam deležen moje radosti, pa se je bil vstrašil ob enem, ker sem bil bolehen.

„Ostani nekaj mesecev, Janez, pravi, „potrebuješ čistega zraku, počitka in postrežbe. Prehud

napor te je oslabil, in naj si izvoliš jedno ali pa drugo, zdrav moraš biti.“

Ostal sem torej v župnišču ter hodil z rednikom po njegovih dobredelnih potih ali pa s knjigo v rokah po znanih in dragih stezah. Ko sem se popravil, začel sem zopet govoriti o semenišču, rekoč, da ne čutim posebnega poklica.

„Vprašal sem tudi jaz profesorje in sem te sam opazoval, ljubo dete; spoznal sem, da nisi poklican za duhovna.“

„Kaj naj torej bodem?“ vprašam bojzljivo. „Reven sem, priprošnjikov nimam. Ti si se postaral, oče moj, in jaz bi ti rad pokazal svojo hvaležnost drugače kot samo z besedami.“

„Deželi služi, dober delavec si, pogumen, postani izvrsten vojak.“

„Potem bi se moral od tebe popolnoma ločiti.“

„Kaj za to, da se le stvar posreči, in posrečila se boče gotovo. Nimaš sorodnikov, najdeš med tovariši prijatelje. S pogumom oslaviš svoje ime, in meni poplačaš, če prineseš enkrat na prsih križ od hvaležne Frantije. Premisli stvar resno, potem mi pa povej, kako si se odločil.“

Mesec kasneje sem zopet zapustil Z.; prišel sem v vojašnico 16. polka lovcev. Dolgo sem živel med vami, veste torej, kako je bilo; tega ni treba pripovedovati.

Najsrečnejši dnevi za me so bili, kadar sem smel obiskati svojega rednika. Kmalu me je vabila druga ljubezen, koje se nisem branil.

Med tem, ko sem bil obsoten, naselili ste se v vasi dve Parižanki: Gospa V. . . . vdova po stotniku, s hčerjo Rozo, katera me je koj prvi hip očarala s svojimi krasnimi modrimi očmi.

Današnja številka ima „Nuš Dom“ kot prilogo.

Take zadeve človeškega srca so si jednake, ne bodem tega pripovedoval, le to povem, da sem ljubil Rozo iz celega svojega srca. Moj dobri rednik je kmalu uganil mojo skrivnost.

„Roza je premlada, ljubi sin“, je dejal, ko me je videl žalostnega; „poleg tega nimaš take službe, da bi jo mogel vzeti. Gospa V. . . te čišla, pozna dobro tvoje predstojnike, ki so te hvalili. Ne zgubi poguma, privošči ji prostost in nikar ne moti miru mladega srca. Kadar bode čas, vpraša jo mati sama. Jaz ti morem za zdaj na podlaci svoje skušnje reči, da kakor hitro postaneš častnik, bode v naši vasi svatba.“

Oh, kako vesel sem se vračal takrat z dopusta. Srce, polno upanja, mi je utripalo. Učenje, orožne vaje, dela čez sile, vse je bilo stopinja do sreče.

Neki večer sem prišel, ne da bi bil kaj naznanil. Gospod župnik je sadil na vrtu, ko so začepila mala vratica, vzdignil je glavo in zagledal me, zaklical vesel: „Ti si tu, dete, kako sem te vesel.“

„Se bolj se veseli, ljubi oče, objemaš častnika!“

„Ponosen sem na te“, reče s tresočim se glasom; smejal se je in jokal ob enem. „Lahko sedaj zapojem: „Nune dimittis!“ (Zdaj spusti svojega služabnika, o Gospod.)

„Sedaj samo „Te Deum“, dragi oče; „in nune dimittis“ zapoješ, kadar postanem general, kar pa ne boče tako hitro.“

Teden pozneje sem že nosil zaročni prstan. Razumela me je nevesta, vdana mi je bila, kakov jaz njej.